

KACZVINSZKY JÓZSEF ÉLETE, MŰVEI ÉS TANÍTÁSA
LÉTEZÉS ÖRÖME KÖZPONT

Harmadik összejövétel (2024. 11. 06.)

Tartalom

1. <i>Kelet világossága</i> I. kötet, 1. fejezet: A nézőpontok	2. o.
2. Befelé-fordulás (elcsendesedés, meditáció): 2. felolvasás	6. o.
3. <i>Kelet világossága</i> I. kötet, 2. fejezet: A test és a személyiség	8. o.

Első két összejövételünkön átfogó módon áttekintettük a *Kelet világossága I. kötetének* tartalmát. A kötet fejezeteit tematikus egységekbe fogtuk össze.

A nagyvonalú áttekintés után hozzáláttunk a kötet egyes fejezeteinek részletesebb ismertetéséhez, melynek során elsőként az *Előszó* bevezető gondolatait vettük sorra – kitekintő kommentárokkal ellátva a tizenegy bekezdést.

Jelen alkalommal a yoga tanításának egyik legfontosabb alapfogalmáról szóló „*A nézőpontok*” című 1. fejezettel folytatjuk az áttekintést.

Ezt követi a 2-3-4. fejezet tematikusan összetartozó egysége, melynek a III. kötet alapján „*A yoga pszichológiai csakra-rendszer*” átfogó címet adtuk. Ezen az összejövételen „*A test és a személyiség (külső-én)*” című 2. fejezettel ismerkedünk meg részleteiben.

1. Kelet világossága I. kötet, 1. fejezet: A nézőpontok

A nézőpont kulcsfogalom a yogában. A fejezet első része a nézőpontok különbözőségét mutatja be az élők világában, a második része pedig a Lélek nézőpontját állítja elénk, amely a yoga szemléletének az alapja. Az áttekintését célszerűnek látszott több részre tagolni. Az ismertetés végén néhány előretételező idézet utal a *nézőpont* fogalmának a fontosságára, a belső út egészét illetően.

1. Nézőpontok az élők világában

Az írás első része a Természetben, az élők világában kialakult nézőpontokat hasonlítja össze. A bevezető mondatok után az az emblemikus példa következik, amely legtöbbünk emlékezetében élénken megmaradt.

Valamely kép fiatal nőt ábrázol. Egy férfi tetszéssel és kíváncsisággal szemléli, egy nő bíráló szemmel; a festőt a vonalak és idomok harmóniája ragadja meg, a divattervezőnek az alak karcsúsága és öltözéke tűnik a szemébe, a költő hangulatot talál a képben, a fényképész a beállítás és megvilágítás szépségét vagy hibáit veszi észre, a színházi ügynök üzleti lehetőségekre gondol, és így tovább.

Ezután az első rész alapvető „*tétele*” kerül kimondásra: *Egységes szemlélet az élők világában nincs és nem is lehet.* A szerző sorra veszi, hogy milyen körülmények lehetnek hatással a nézőpontok kialakulására.

A nézőpont kialakításában szerepet kaphat az érzékszervek képessége, az egyéni fogalomrendszer, az elméleti és gyakorlati ismeretek száma, a foglalkozás, a szakképzettség és a gondolkodás. Lényeges különbség áll fenn az eltérő beállítottságú és különböző lelkialkatú emberek nézőpontja között.

Befolyásolja az ember nézőpontját a kialakult világnézete is: más az optimizmus és a pesszimizmus, az idealizmus és a materializmus nézőpontja. Különbözővé teszi a nézőpontokat a pillanatnyi világnézet is: eltérő az egészséges, a beteg, a lábadozó beteg, illetve a boldog és az elhagyott szerelmes szemlélete.

Ahány ember, ahány egyéniség és karakter, világnézet, felfogás, pillanatnyi hangulat és érdeklődés, ahány kor, társadalom, uralkodó erkölcs, hit és meggyőződés jön számításba, legalább annyi nézőpont lehetséges.

A külső világról tehát nem alkothatunk egységes képet. A világ mindenkor olyan, amilyennek *saját nézőpontunkból* látjuk.

Azt gondolhatnánk, hogy a nézőpontok különbözősége egy olyan „közhely”, amellyel mindenki egyetért, azonban magunkévá tenni és a mindennapi életbe átvinni ezt a szemléletet korántsem egyszerű.

Gondoljuk meg: mennyivel kevesebb konfliktus és vita keletkezne, ha valóban elfogadnánk, hogy mások nézőpontja egészen különböző lehet, és éppen annyira legális, mint a sajátunk.

(A kezdő tanítvány számára még nem használható érv az, hogy mindez illúzió: a másik egyénnek valójában nincs is saját szemlélete; mi ruházzuk fel őt azzal. Ennek közlését, illetve annak elfogadást bízunk a könyvre és olvasójára.)

2. Szimbólumok, ami közös a benyomásokban

Ebben a fejezetben először fordul elő a „szimbólum” mint fontos alapfogalom. Az alábbi idézet eszünkbe juttatja C. G. Jung korszakalkotó felfedezését a *kollektív tudattalanról*, melyre érdemes lehet egyszer külön is kitérni, ismereteink bővítése, látókörünk tágítása céljából.

A tárgyi világot csupán a különböző nézőpontok alapján tudjuk felfogni és értékelni, így sohasem tekinthetjük abszolút valóságnak. *Ami valamennyi ember és élőlény benyomásaiban megegyezik, az nem a tárgyi valóság, hanem a Természetben kifejezésre jutó szimbólumoknak csupán a szubtilis, érzékeinkkel megfoghatatlan magva, lényege.* Egyébként minden szemlélet különböző.

3. Az Egyetemes Lélek és az egyéni-lélek

Megtudjuk azt is, hogy csupán az *Egyetemes Lélek* abszolút, még az *egyéni-lélek* sem az, hiszen végtelen sok van belőle.

A tárgyi világ, illetőleg maga a Természet minden megnyilvánulásában *relatív*. Fennáll ez a viszonylagosság a Természetben megnyilvánuló élő egyedek között is. Minden, amiből több van, vagy több is lehetséges, a Természethez tartozik; nem lehet abszolút tehát az egyén, sőt maga az egyéni-lélek sem. *Csupán a minden egyéni-lélekben és magában a Természetben „tükröződő” Egyetemes Lélek abszolút.*

4. Előzetesen a karakterről

A *karakter* kulcsfogalom, amely az *első kötet 3. fejezetében* kerül bevezetésre és meghatározására. Ezt megelőzően azonban már itt lényeges ismereteket szerezhetünk a *karakter* funkciójáról.

Tapasztalatainkat és minden cselekedetünk visszahatását megrögzíti a *karakterünk*. Minden olyan esetben, amikor ezek nem egyeznek meg, és súrlódásba kerülnek *ősi ösztöneinkkel*, egyensúlyzavarok támadnak az *altudatunkban*. Ezeknek az egyensúlyzavaroknak kiegyenlítődesi tendenciája nyilatkozik meg az álmainkban, de befolyásolja ébrenlétünket is, többé-kevésbé tudatos ébren-álmodással töltvén be tárgyilagos gondolataink körét.

Ebben az ébren-álmodásban megnyilvánulnak a karakter önös célkitűzései, a karakter hangoltsága, merev irányelvei, ugyanakkor az ember ősi ösztönei is. Az ébren-álmodás képezi tudatos gondolkozásunk sohasem nyugvó hátterét.

A karakter a megfigyeléseinket is szüntelenül befolyásolja. Irányítja tapasztalatainkat, kieséseket vagy torlódásokat hoz létre emlékezetünkben, megfigyelőképességünket egyik irányban elhomályosítja, másfelé pedig élesebbé teszi – karakterünk és ősi ösztöneink ellentmondásainak megfelelően, vagyis a fennálló lelki konfliktusok és komplexusok tendenciája szerint.

Mind a külső világot, mind önmagunkat mindenkor a karakter szemüvegén át látjuk.

5. A yoga nézőpontja

A fejezet hosszabb befejező része a yoga szemléletét állítja elénk. Legjobb ezt a (rövidített) részt felolvasni és nem kommentálni, hiszen önmagáért beszél.

Mint láttuk, jelentős különbségek állnak fenn az egyes szemléletek között, noha az egyének nézőpontjai a Természet körén *belül* állók, tehát lényegükre nézve rokon természetűek. A yoga szemléletének középpontjában azonban a Lélek – az *Egyetemes Lélek*, az *Abszolútum* – áll, ezért a yoga nézőpontja minden más nézőponttól *lényegében* különbözik, hiszen a yoga nézőpontja a Természeten *kívül* esvén, nem egyéni, hanem *egységes* szemlélethez vezet.

A yoga a Természetet – a külső világot és az ember belső világát – a *Lélek* szemszöge felől, mintegy *belülről* világítja meg. Ezt a szemléletet azonban tökéletesen csak az értheti meg, aki maga is a *yoga nézőpontjái*g emelkedett.

A tudomány, a gondolkodás, a Természet jelenségein keresztül igyekszik megismerni az embert. *A yoga az emberen belül találja meg a megismerést.* A tudomány, a gondolkodás, bizonyításokra törekszik, a yoga pedig a *közvetlen tapasztalásra, a belső átélésre.* A yoga nézőpontja a Természeten kívül áll, és az *abszolút valóságot* ismeri meg.

A yoga nem elmélet (filozófia), nem gondolkodásra épülő tudomány és nem is vallás. A yoga maga a megismerés. Lényege a megkülönböztetés, eszköze az átélés. Célja a Lélek megkülönböztetése mindattól, ami nem a Lélek.

Kíséreljük meg tehát követni azt az utat, elméletileg és gyakorlatilag egyaránt, mely a yoga nézőpontjához – a tökéletes megkülönböztetéshez – vagyis a *Lélek szemszögéből fakadó megismeréshez* vezet.

6. Idézetek a nézőpontról

Tekintsünk valamelyest előre a *Kelet világossága* köteteiben annak érzékeltetésére, hogy a „nézőpont” a belső út egészét végigkísérő fogalom.

Elég, ha az alábbi idézeteknek csupán a „dallamát” fogjuk fel, mélyebb megértésüket pedig későbbre halaszthatjuk.

Egyik egyént a másiktól csupán a nézőpontok különböztetik meg, ugyanabban a Természetben. Maga a megnyilvánult Természet azonban egységes. Lényegére nézve pedig nem egyéb, mint látszólag végtelenül sok egyéni-lélek egymásba szövődő „lélekzésének” a produktuma.

A yoga első két tagozata, az öt „tilalom” és az öt „követelmény” gyakorlati megvalósításával megváltozik az ember *nézőpontja*, és a folyamat végül az elme „eszményi állapotához” vezet.

A nézőpont változása egyértelmű a fejlődéssel. Ellentétek minden vonatkozásban mindig fennforognak. Leküzdésük egyedül a nézőpontnak magasabb szintre való emelésével, vagyis a fejlődés fokozásával lehetséges.

A yoga tana is tartalmaz *ellentmondásokat*. A yogi is csak úgy beszélhet, hogy szavait a tanítvány megérthesse. Amit a magyarázat egyik fokán mond, annak ellenkezőjét állíthatja az oktatás további szakaszán, ám tanításának a lényege mindenkor *egy és ugyanaz* marad.

Az ember nézőpontjának a megváltozásával természetesen megváltozik nemcsak a szemlélete, hanem tapasztalatainak a köre – *a sorsa* – is. Az olvasó tehát, aki valóban megértette a yoga gyakorlati elveit, teljesen bizonyos lehet abban, hogy lépésről-lépésre *megtudja*, mint cselekedjék, miként járjon el a yoga gyakorlása terén, hogy eredményeket érhessen el.

A múlt, a jelen és a jövő egyaránt azonos a teljes örökkévalósággal. A jelen éppen úgy az egész örökkévalóság, mint ahogy a múlt és a jövő is az! Csupán a *nézőpontok közötti különbségek* keltik azt a látszatot, mintha az örökkévalóság részekre tagozódnék. *A lét azonban – a maga teljességében – mindenkor egy és örökkévaló.*

A yogi belátja, megérti és tudja, hogy a nézőpont mindenkor a megfigyelővel azonos. A Megfigyelővel, ami nem más, mint maga a Lélek!

2. Befelé-fordulás (elcsendesedés, meditáció)

A csend keresése – 2. felolvasás

A yoga nemcsak elmélet, hanem gyakorlat is. Amikor olvasod a tanítás szövegét vagy hallgatod a róla szóló ismertetés, valóban fejlődsz, hiszen elmédet (nyilván sokadszor) az élet helyes értelmezésének gondolatai töltik be.

A gyakorlatra is szükség van, hogy az élet megélése kézzelfogható legyen, hogy tapasztalatokat szerezz, melyek a fejlődés építőkövei. A gyakorlat számos szívvel és lélekkel elvégzett cselekedetet foglal magába; ezeket nevezem Kaczvinszky iránytűinek (pl. adott helyzetben a megbocsátás gyakorlata, mely nélkül nincs igaz szeretet).

Az élet igazi megértése a nézőpont emelkedésével, az ellentmondások helyes feloldásán alapul. Az ellentmondások nem a gondolkodás útján, hanem a gondolatok közötti csendben hidalhatók át. Ehhez mindenekelőtt meg kell szüntetnünk a szavakban való gondolkodást. Maguk a gondolatok sohasem szüntethetik meg magát a gondolkozást, mert a tudat nem lehet képes önmaga lecsendesítésére.

A tanítás számos követőjében kialakul a viszonylagos csendben való tartózkodás képessége, és tudatos felismeréssel kísérve utat engednek a mélyebb csend spontán megnyilatkozásainak. Ha úgy érzed, hogy szívesen megmaradsz ebben a gyakorlatban, akkor tudjál róla, hogy nem vagy egyedül.

A tudat elcsendesítésének legcélravezetőbb módja azonban a szándékolt befelé-fordulás (Meditáció). A hozzáállás alapszabálya az, hogy ne úgy tekints erre, hogy megint teljesítened kell egy feladatot, megfelelően az önmagaddal szemben támasztott elvárásnak, hanem úgy, mint a nyugalom és a szabadság megérdemelt idejére.

Az előkészületek elmaradhatatlan lépései: ülj biztosan és kényelmesen, lazítsd meg izmaidat és arcod vonásait, légy ura a lélegzésednek és nyugtasd meg az elmédet. A lélegzés szabályozása a testtől az tudatig, minden terület lüktetését és ritmusát csillapítja.

A légzési nehézségek, bőröd viszketése, vágyaid, éhség, szomjúság és a többi zavaró jelenség valójában nem egyéb, mint egy-egy gondolat, amely betörni próbál a csend nyugodt terébe. Próbáld kiküszöbölni ezeket a zavaró gondolatokat, de ne küzdj velük minden határon túl.

Figyelmed erőlködés nélkül forduljon befelé. Figyelj a csendre, mely elméd mélyén lakozik. Ne gondoldj arra, ami már a múlté, és ne jussanak eszedbe a jövő

lehetőségei sem. A képzeletműködés ugyanis olyan távol esik a valóságtól, mint a zaj a csendtől, mely azonnal elrejtőzik a zaj közeledtére.

Újra meg újra csak a csendre figyelj. Ne akarj semmit, mert akarni és figyelni: két különböző dolog. A csend keresésében ne adj helyt az erőlködésnek, mert az a cél helyett az eszközökre tereli a figyelmet. A cél pedig az, hogy az öntudatod („önvalód”) eggyé váljon a csenddel.

A felbukkanó gondolatoknak való melléfigyelés mellett hatékony módszer lehet a gondolatok és a szavak súlyának az átélése is. Vedd észre a szavakban rejlő nehézkességet, és oly mértékben fokozd annak átélését és hatását, hogy a felmerült szó – súlyánál fogva – képtelenné váljon önmagát a felszínen tartani.

Az útról, mely igazi önmagadhoz visszavezet, tudnod kell, hogy az a belső csend útja lehet csupán. A boldogságot sohase keresd az élet zajában, mert az igazi boldogság maga a csend. A yoga útja a mélyvizek csendjén át vezet. Ne félj felismerni, hogy a belső csend az egyetlen valóság.

3. Kelet világossága I. kötet

2-3-4. fejezet: A yoga pszichológiai csakra-rendszere – előzetes áttekintés

A három összetartozó fejezet, melynek fenti összefoglaló címét a III. kötet „ihlette”, az egész írásos életmű egyik pillérét képezi.

Az egyénnek a yoga szerinti felépítését két eltérő formájú, de csaknem egyező tartalmú ábra szemlélteti (lásd a következő oldalon). A felső ábrán 6 *egyéni megnyilvánulási terület (egység)* látható, melyek mindegyikét két-két – összességében 7 – *egyéni megnyilvánulási tényező* határozza meg.

Az alsó ábra a III. kötetben szerepel. A *csakrák* száma ebben a leírásban 7, ugyanis a megnyilvánulási területek mellett a *Lélek* is csakrát alkot; a legfelsőt. A „személyiség” neve itt már a szerencsésebb „külső-én”; a csakra-rendszer pedig a Természet köreibe ágyazva jelenik meg.

Ennek az ábrázolásnak a teljes jelentése több vonatkozásban is kötetben a III. kötetben bontakozik ki. Az értelmezés lényeges eleme például: a párban szereplő megnyilvánulási tényezők *dinamikája* (súrlódásuk, örvénylésük), a csakra-rendszer összetevőinek elhelyezkedése a *Természet különböző köreiben* és viszonyuk a *határvonalakhoz*.

A teljes megértéshez hozzátartozik a *teremtés* „mítosának” és az egyéni-lélek „*alászállásának*” a metafizikai magyarázata is (lásd: I. kötet, 5. fejezet).

A csakra-rendszer elemei számos összefüggésben megjelennek a yoga elméletében. Példa erre a lélegzések rendszere, pl. *az ébrenlét és az alvás váltakozása az altudat léleklzése. Az érvényesülés és a fogyatékoság érzésének minden megnyilatkozása: a belső-én léleklzése.* (Továbbiak.)

A gyakorló tanítvány *fejlődésének* szempontjából kulcsszerep jut a *karakter* tényezőjének, mely az aktuális élet időtartamára épül fel, és az egyén megszerzett, jobbára a sikerekről és kudarcokról szóló „élményanyagának” a lenyomatát tartalmazza hajlandóságok formájában. *(A tanítvány feladata ezért: a karakter közömbösítése, illetve lebontása!)*

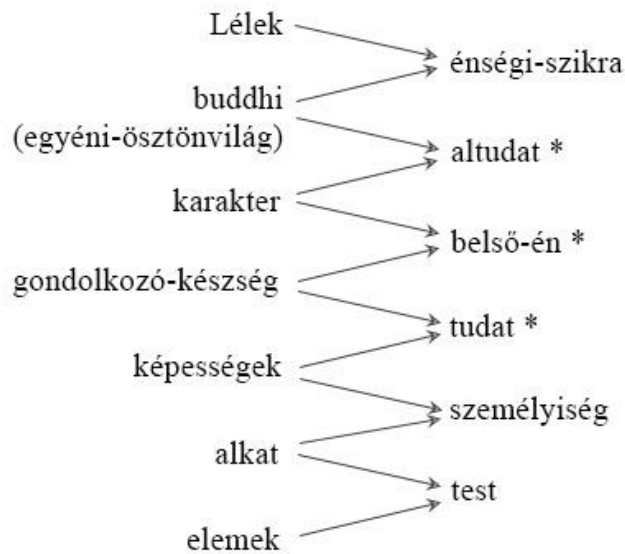
Az *egyéni megnyilvánulási tényezők és területek (egységek)* rendszerének felépítése alulról felfelé történik, mivel az áttekintés az egyén fejlődésének irányát követi: az *egysejtűtől lénytől* indulva, az *állatvilágon* át jut el az *emberi létformáig*.

A három fejezetet két hosszabb és mélyebb tartalmú *metafizikai leírás* foglalja keretbe; olvasásuk önmagában is komoly szellemi élmény forrása.

A jóga pszichológiai csakrarendszere

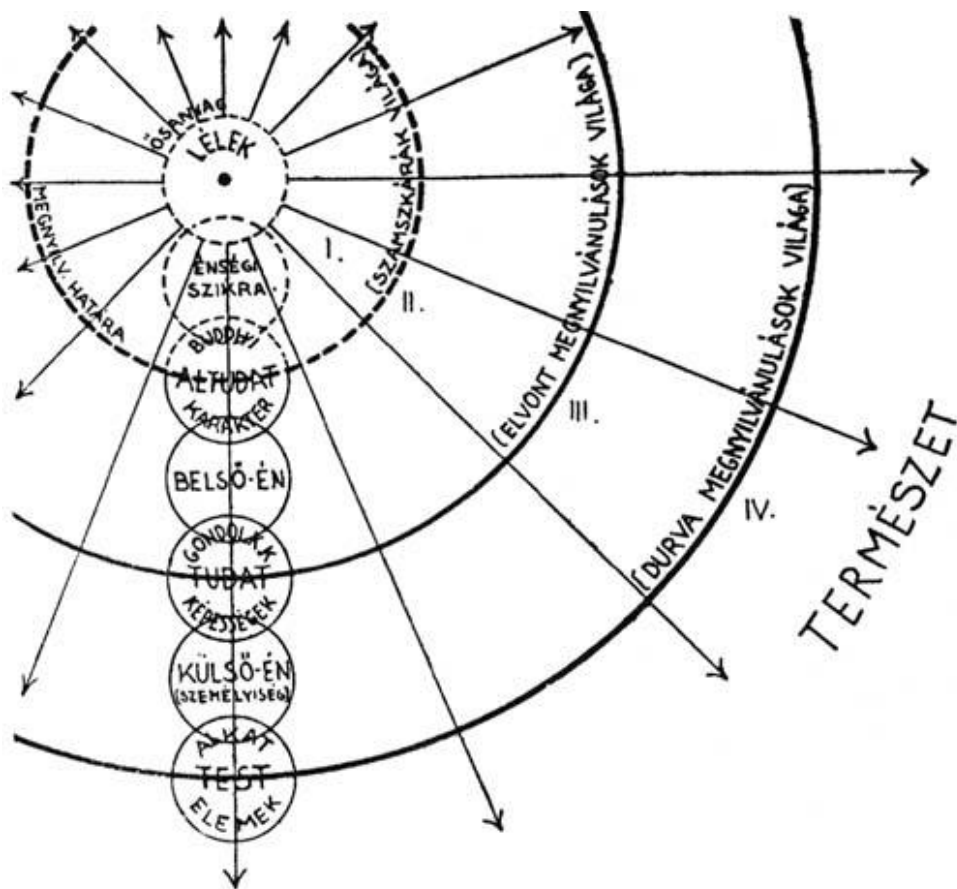
Megnyilvánulási tényezők:

Megnyilvánulási területek:

(A csillaggal jelölt területek együttesen az elme világát alkotják.)

1. ábra

2. ábra

2. fejezet: A test és a személyiség (külső-én)

Ebben a fejezetben, amint a további kettőben is, két *egyéni megnyilvánulási-terület* kerül bevezetésre. Az első a *test*, melyet az anyagvilágbeli *elemek* és az *alkat* határoz meg. Az egyén felépítésének a leírása – a már mérhetetlen múlttal rendelkező – *egysejtű* lénytől indul, majd az *többsejtűvel* folytatódik.

Utóbbi szintjén jelenik meg a második megnyilvánulási terület: a *személyiség* (későbbi elnevezéssel: a *külső-én*), melyet az *alkat* és a *képességek* alkotnak. A fejezet vége felé a leírásban megjelennek a *fejlettebb állatfajok* is (megnevezésük nélkül).

A leírás olyan kérdéseket tárgyal, mint a *születés és a halál láncolata*, az *érzékszervek* fejlődése, a nem-tudatos *cselekvés* az ösztönvilág emlékei alapján, a *nem (szexus)* kialakulása, a *szaporodási módok* fejlődése a nagyobb változatosság irányában, ösztönös törekvés az *énné* válásra, majd az *én-tudat* megjelenése, valamint az *én* és a *külső világ* viszonya.

A 3-4. fejezet a következő összejöveteleinknek lesz a témája!

1. Az első metafizikai leírás

A fejezet elején található hosszabb és tartalmas *metafizikai leírás nem került felolvasásra* az összejöveteleink; *otthoni elolvasását* azonban ne hagyjuk ki! (A 4. fejezetet egy *hasonló metafizikai leírás* zárja; melyet szintén *egyéni olvasásra* javasolunk.)

2. A „végtelen múlt”

A szerző megindokolja, hogy miért nem lehet az *egyén életútjának* áttekintését a végtelen múltban kezdeni.

Az egyén fejlődéstörténetét nem kezdhethetjük a *végtelen* múltban, mert a végtelen múlt – éppúgy, mint a végtelen jövő – nem tartozik a megnyilvánult Természet körébe. Az emberi gondolkodás számára csupán az felfogható, ami a *megnyilvánult* anyagvilághoz tartozik. *A megnyilvánult Természetben pedig nincsenek végtelenségek!*

3. A megnyilvánulás határvonala; a Lélek

A Természet két tartományát elválasztja egymástól a *megnyilvánulás határvonala*, amely minden megnyilvánulásnak a kezdete és vége, kiindulópontja és befejezése.

Az élő egyén *valóban* a megnyilvánulás határvonalán *belüli* világból ered, és *oda* is tér vissza minden egyes testi élete után. Az *énségi-szikra* – az egyén legbensőbb magva – a meg-nem-nyilvánult Természet körén mindenkor *belül marad*. Az énségi-szikra nem egyéb, mint *a Lélek és a Természet közvetlen kapcsolata*, és csupán *okát képezi az életeknek*.

Mindennek a legbensőbb középpontját – *a Lelket, az Abszolútumot* – sem magyaráznunk, sem megértenünk nem áll módunkban. Tanulmányaink során csak *a Lélek és a Természet kapcsolatáról*, magáról az *egyről* beszélhetünk.

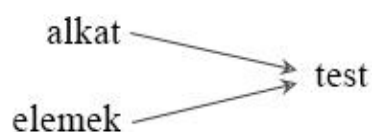
4. Az egysejtűnél kezdjük

Az egyén életútjának bemutatása az **egysejtű** lénynél (az amőbánál) kezdődik. Ebben az áttekintésben a fejezet „biológiai jellegű” leírásaiból **elhagytuk** mindazt, amit lehetett – a yoga elméletének csorbítása nélkül.

Az egyén múltja. Amennyiben az *egysejtű lényt* tekintjük az *egyén* első érdemleges megnyilvánulásának, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ennek az *egyénnek* már mérhetetlen múltja van (ásványvilág, növényi létfokozat).

A yoga felfogása szerint minden élőlény életében az énségi-szikra nyilvánul meg. *Az egysejtű lényben is az énségi-szikra törekszik megnyilvánulásra*, mely ezen a fokon még csupán a legegyszerűbb testet tudja megnyilvánítani.

Elemek, alkat és a test. A *test* az anyagvilág *elemeiből* áll, melyeket egy, az elemeknél szubtilisabb tényező, az *alkat* fogja össze. *Minden élő testet az anyagvilágbeli elemek és az alkat együttesen alkotnak*.

Az amőba alkata a legegyszerűbb formában nyilvánul meg: teste még nem alakult ki formailag; pillanatonként változó egység. *Az egysejtű lény: csupán test*. Érzékszervei nincsenek, ugyanakkor az ingerekre reagál, helyét változtatja, táplálkozik, szaporodik, a külvilághoz alkalmazkodik. Az érzékelés és a múlt tapasztalatai csak ösztönszerűen nyilvánulnak meg az amőba életében.

Ösztönök és impulzusok. Az amőbának „értelmesen” kell cselekednie, hogy folyamatos fenntartsa életét. Az így szerzett tapasztalatok az amőbában még nem válnak tudatossá, az énségi-szikrában azonban felhalmozódnak és *ösztönöket* képeznek, melyek az *ösztönzések* révén nyilvánulnak meg.

Az eredendő *ösztönzések* a meg-nem-nyilvánult Természetben rejlenek. Az ösztönzések (impulzusok) hoznak létre minden megnyilvánulást, melyek az anyagi világ benyomásaival kapcsolatba kerülve *tapasztalatokat* eredményeznek. Az újabb tapasztalások *egyre fejlettebb ösztönöket* hoznak létre az énségi-szikra mélyén.

Az „én-érzés” kezdeménye; a szaporodás. Az amőbának még nincs saját énje, de egész élete, ösztönösen az „én-tudat” – a legalacsonyabb rendű „én-érzés” – megszerzésére törekszik. Élet nélkül „én” nem jöhet létre. *Az élet folyamatossága csak úgy tartható fenn, ha minden megnyilvánulás megsokszorozza önmagát. Minden, ami él, ösztönszerűen szaporodik.* Az amőba – az emlékezet erejénél fogva – számtalan, vele megegyező lényvé való *széjjeloszlásra* törekszik, ösztönösen.

Az egysejtű *szaporodása kétfelé-osztódás útján* megy végbe. A sejt megkettőződését a *sejtmag* kettéosztódása előzi meg, ezt pedig a sejtmagban levő *kromoszómák* kétfelé hasadása. A kromoszómákkal együtt az azok mélyén rejlő *tulajdonságok és ösztönök is megkettőződnek* az újonnan keletkezett sejtpárban. A folyamat tehát nemcsak az énségi-szikrában megy végbe – szubtilisan –, hanem magában a sejt *anyagában* is lejátszódik.

A sejt kétfelé osztódásakor az énségi-szikra *visszahúzódik önmagába*. A „visszahúzóadás” képletes kifejezés, mely utal az életmegnyilvánulások *megszűnésére*, ugyanakkor kifejezi a megnyilvánulások okának a *megmaradását* is a meg-nem-nyilvánult Természetben belül.

A yoga filozófiája az énségi-szikrát a *teknősbékával* szimbolizálja, mely hol kidugja végtagjait, hol meg visszahúzza azokat a testét borító páncél alá. Az énségi-szikra visszahúzóadását újabb megnyilvánulás követi, amikor a benne tárolt emlékekkel, ösztönökkel *harmonizáló* körülmények állnak fenn ismét a Természetben. Ezek az újabb megnyilvánulások: az *újraszületések*.

Az énségi-szikra „visszahúzódása” mindenkor a test *halálát* jelenti. *Az eredeti amőba a tehát – képletesen szólva – „meghal” a sejtosztódásban.*

A két új életképes testben *két* olyan (egymástól független) énségi-szikra foglalhatja el, melyek ösztönvilága a testekben megnyilvánulni tudó hajlandóságokkal megegyezik! Az egymástól elszakadt amőbák *önálló* és különböző utakon járnak az életben. Szerzett tapasztalataik, emlékeik és ösztöneik *különbözővé* válnak.

Születés és halál láncolata. Amikor az egysejtű olyan körülmények közé kerül, amelyekben életét már nem tarthatja fenn tovább, akkor az énségi-szikra „*önmagába*” *húzódik vissza*, ami egyértelmű az anyagvilágbeli *halállal*.

A sejtosztódáskor megnyilvánuló képletes halállal szemben, ekkor bekövetkezik *a test valóságos halála*. A visszahúzódott énségi-szikra pedig „*lappangóvá*” válik a meg-nem-nyilvánult Természet körén belül.

A halált azonban születés, a visszahúzódást mindenkor *újabb megnyilvánulás* követi. Ennek természetszerű feltétele az, hogy az anyagvilágbeli tényezők és körülmények a lappangó énségi-szokrán rejülő ösztönökkel „*összhangban állók*” legyenek, vagyis lehetővé tegyék az újabb megnyilvánulást.

Az időszerű fejlődés. A fejlődésnek egy adott fokán az énségi-szikra fejlettebb és bonyolultabb megnyilatkozása számára *egyetlen sejt már kevésnek bizonyul*. Az énségi-szikra ezért arra törekszik, hogy a megosztódás folyamatát követően is *együtt tarthassa* a sejteket. Ezért egy olyan sejtben nyilatkozik meg újra, melyben megvalósulhat ez az összetartási törekvés.

5. A többsejtű és a fejlettek lények

A test és az alkat változása. A *többsejtű állat teste* a sejtek együtt tartása révén jön létre. *Valamennyi sejtet egyetlen énségi-szikra foglalja egybe*, és *mindben* ennek az énségi-szokrának az ösztönvilága nyilvánul meg. A többsejtű állati szervezet *önálló egyed* alkot.

Az *alkat* már bonyolultabb és egyben határozottabb is. A többsejtű test már nem homogén. Különböző kezdetleges *szervek* alakulnak ki rajta, melyek megkülönböztethető *érzékelésekre és cselekvésekre* képesek.

A képességek és a személyiség (külső-én). Az érzékszervek fejlődésével kialakuló *képességek* egy, az alkatnál is szubtilisabb tényezőt alkotnak, mely *az alkattal együtt: az egyén személyiségét* – későbbi elnevezéssel: *külső-énjét* – határozza meg. A személyiséget az *alkat* és a *képességek* alkotják, együttesen.

A yoga, ezen a fokon, tíz *képességet* különböztet meg. Ezek: a szaglás, ízlelés, látás, tapintás, hallás képességei, valamint a nemző-képesség (a nemiséggel összefüggő minden funkció), az anyagcsere-képesség (táplálkozás, emésztés, ürítés stb.), a helyváltoztató-, a megfogó- és a kifejező-képesség. Ezek a képességek az egymást követő újraszületések során fokozatosan fejlődnek ki az állati szervezetben. Kialakulásuk párhuzamos fejlődést mutat az *alkat* tökéletesedésével, hiszen az alkat hozza létre a képességek számára szolgáló szerveket.

A fejlődés során a személyiséghez (a külső-énhez) az *alapösztönök erős érzelmei*, illetve az *elemi indulatok* köthetők (az embernél is). Az egyén *én-tudata* áttevődik a *személyiség (külső-én)* területére (amellett, hogy testével is azonosul).

Az én-tudat. A személyiségben az egyén „megmaradási törekvése”, illetve *én-tudata* nyilvánul meg. Az egyén: *énné válik* élete tartamára. Az állat öntudata ezzel az „énnel” azonosítja magát az élet folyamán.

A személyiség (a külső-én) mint megnyilvánulási terület mindenkor *szemben áll* a külvilággal, ezáltal *szubjektív* színezetet nyer, ami az én-tudat lényege. A személyiség (külső-én) és az én: lényegében *azonos* megnyilatkozások a fejlődés ezen a fokán.

A nem (szexus) és a szaporodás. A képességek egyrészt megteremtik az állat *személyiségét*, másrészt azonban megfelelő *szerveket* is létrehoznak – az alkatban és a testben –, így kialakítják a *szaporodási-képesség* szerveit is. A *nem (szexus) kialakulása ilyenformán együtt jár a személyiség kibontakozásával*.

A többsejtű állatnak már nem az egész teste, hanem annak csak *bizonyos sejtszejtjei* végzik a szaporodás funkcióját. A szaporodás maga: vagy *sarjadzás* útján megy végbe, vagy pedig *párosodás* útján történik. A sarjadzás alacsonyabb rendű módja a szaporodásnak, mint a párosodással, az ivarsejtek egyesülésével végbemenő utódképzés.

Sarjadzásnál az utód az *szülőállat testének egyik sejtjéből* jött létre, és *ugyanazt* az ösztönvilágot kapja örökül, amelyet az szülő testének minden egyes sejtje tartalmazott. Ez az ösztönvilág csak az utód élete folyamán változik meg. Ahhoz azonban, hogy számtalan, különböző énségi-szikra számára megfelelő ösztönvilágok állhassanak elő, *nem elegendő az a csekély változatosság*, mely az amőba osztódásos és a többsejtűek sarjadzó szaporodása folytán létrejön.

A *párosodásnak*, az ivarsejtek egyesülésének, az óriási számú *kombinatív lehetőségek* megvalósítása a célja és értelme. Ennek során a két ösztönvilág egyesül és egy új *eredő ösztönvilágot* hoz létre, amely mindkét szülőétől *különbözik*. Az *ösztönök természetesen úgy alakulnak*, hogy *minél változatosabb körülményeket hozzanak létre az anyagvilágban*, és *minél több énségi-szikra számára tegyék lehetővé*, hogy *ismét megnyilvánulhassanak*.

A fejlődés során az állat személyisége differenciálódik, és az egyik nemet képviseli. Más ösztön szolgál a *nemző-képesség* alapjául, és más ösztön húzódik meg a *fogamzó-képesség* mögött. A *nem kialakulása tehát szorosan összefügg*, és *egyidejűleg megy végbe a személyiség megfelelő kialakulásával*. A kifejlődött személyiség ezért: vagy hím jellegű, vagy pedig női jellegű én-tudatra tesz szert.

Az én-tudat és a külső világ. Az állat minden tapasztalata a külvilágra vonatkozik, és bár az érzékszervekben jön létre, mintegy „kihelyeződik a külvilágba” az állat szempontjából. Érzékszerveiről az állatnak nincs tudomása, csupán azoknak a külvilággal való kapcsolatairól nyer benyomásokat.

Kifelé a külvilág határtalan kiterjedésűnek látszik az állat előtt, *befelé* azonban van egy bizonyos *határfelület*, melyen belül az állat közvetlen, érzékszervi tapasztalásra már *nem képes*.

Az érzékszervek befelé nem fordulhatnak, minden ilyen irányú tapasztalás bizonyos ponton *csődöt* mond. *A tapasztalatok csődjének ez a határfelülete* pedig természetsszerűleg elkülönít „valamit” a külső világtól; ez pedig nem más, mint *maga* a tapasztaló állat; ez az, amit az állat az *énjének* tanul meg felismerni.

Az én-érzés lényege: külső világ megkülönböztetésében attól, ami nem a külső világ. A külvilágról szerzett tapasztalatok természetsszerűleg hozzák létre azt a *másodlagos* tapasztalást, hogy van valami, ami nem helyezhető ki a külvilágba. Minden tapasztalat azt bizonyítja, hogy ami ezeken a pontokon *belül* van, *az* cselekszik, és *az* érzékel – ez pedig a maga mivoltában nem érzékelhető és nem tapasztalható, hiszen éppen *ez az, ami cselekvéseket indít, benyomásokat és tapasztalatokat szerez.*

A cselekvések és érzékelések *gyökerére* irányuló tapasztalatok *negatív eredménye* hozza létre azt az *érzést*, amely mint *én-érzés, én-tudat* bontakozik ki az élet folyamán. Az *én* – ezen a fokon – nem több mint az alkat és a képességek komplexuma, vagyis nem egyéb, mint maga a *személyiség, vagyis későbbi nevén: a külső-én.*